

Z P R Á V Y

V průběhu letošního floristického kurzu, konaného 8.-15.7.1989 v Bruntálu, se uskutečnily dvě bryologické exkurze. První (11.7.) byla vedena J.Dudou do obce Nová Plán u Bruntálu. Potok Rýžovník, který byl hlavním cílem exkurze, však byl zregulován a jen část toku v obci byla bryologicky zajímavá. Mechy byly sbírány také na několika zídkách, na vlhké skále v lese a na mokré louce u Nové Pláně. Druhá exkurze byla vedena dne 14.7. V.Pospíšilem a M.Zmrhalovou k Vrbnu p. Pradědem. Cílem exkurze bylo demonstrovat začátečníkům nejběžnější druhy mechů; bylo sebráno přes 30 druhů mechů z různých stanovišť.

M.Zmrhalová

Dne 11.7. byla A.Vězdou vedena lichenologická exkurze (v rámci floristického kurzu) do rezeivace rašeliníště Skřítek a dále na vrch Ztracené kameny. V oblasti je patrné silné poškození epifytických druhů imisemi. Nádherné staré bučiny se změnilly na mrtvý les a tak teprve vrchol Ztracených kamenů s kamenným mořem (kvarcit) pozdvihl návštěvníkům náladu. Během exkurze bylo nalezeno kolem 40 druhů lišejníků.

J.Horáková

V dnech 4.-8.9.1989 sa konal V.zjazd Slovenskej botanickej spoločnosti pri SAV v Tatr. Lecnici so zameraním na súčasný stav výskumu a zabezpečenie ochrany vysokohorských ekosystémov. Prevažná väčšina referátov a posterov sa zaoberala vyššími rastlinami, len niekoľko malo bolo mykologických a algologických. Riaditeľ TANAPu J.Fábry poukázal na nedostačujúci výskum kryptogamov v Tatrách a apeloval na kryptogamologov, aby mu venovali väčšiu pozornosť. Slúbil, že Správa TANAPu bude vychádzať v ústrety všetkým, ktorí sa na tomto výskume budú chcieť podieľať.

elis

Pracovníci Moravského muzea v Brně uspořádali ve dnech 9.-10.9.1989 na katedře botaniky, didaktiky biologie a ochrany přírody UP v Olomouci určovací kurs mechorostů pro začátečníky. Akce se zúčastnilo 9 zájemců, zato z celého Československa. Kurs zkušeně vedl V.Pospíšil za pomoci I.Novotného a M.Zmrhalové. Sobota byla zasvěcena determinaci na základě makroskopických i mikroskopických znaků, V.Pospíšil navíc u každého druhu uváděl ekologické nároky. V neděli se konala exkurze do pohoří Nízkého Jeseníku, během které bylo nalezeno 44 druhů mechů. Po celou dobu panovala výborná nálada a nadšení. Proto se účastníci na závěr shodli, že by bylo přínosné uskutečnit ještě nejméně jednu podobnou akci. O přípravu byli opět požádáni pracovníci Moravského muzea. Předběžný termín pokračovacího kursu byl stanoven na brzké jaro roku 1990.

K.Havránková

Ve dnech 19.9.-21.9.1989 se konaly v Opavě II. bryologicko-lichenologické dny. Setkání bylo uspořádáno u příležitosti 175.výročí založení Slezského muzea v Opavě. Akce se zúčastnilo 18 osob. Na semináři byly předneseny referáty s problematikou taxonomie, fytogeografie a ochrany mechorostů a lišejníků. Důraz byl kladen na ekologické problémy a jejich řešení. Diskuse byla velice živá a zúčastnilo se jí hodně mladých lidí. Týkala se ochrany, rozšíření mechorostů a lišejníků, vydání červené knihy a příspěvků do časopisu Dryocora. Škoda, že se setkání nemohlo zúčastnit více lichenologů. Účastníci vyslechli informaci o průběhu určovacího kursu v Olomouci a floristickém kursu v Bruntále. Jednodenní exkurze, která byla součástí setkání v Opavě, se uskutečnila v zajímavé krajině údolí Opavy

blízko Karlovic u Vrba. Dále měli účastníci setkání možnost navštívit výstavu "Tajemství přírody" společně se stálými expozicemi Slezského muzea. Slezskému muzeu v Opavě a jmenovitě pořadatelům J. Dudovi a p. Schlingrové se podařilo vytvořit pěkné prostředí pro setkání. Za všechny spokojené účastníky jim mnohokrát děkujeme a těšíme se na příští už III. bryologicko-lichenologické dny v Třebíči.

H. Franklová

Celkem 17 - převážně velmi mladých - účastníků naznačilo svou účastí na bryologicko-lichenologické exkurzi dne 4.11.1989 vzrůstající zájem o tyto disciplíny. Exkurze byla vedena na klasické lokality J. Velenovského ve vltavském údolí mezi Kralupy n. Vltavou a Prahou: spilitové skalky v Máslovické rokli a SPR Větrušické rokly tvořené břidlicemi a buližníky. Závěr exkurze zahrnoval i bojové prvky při překonávání rozsáhlého pozemku jaderného ústavu v Řeži za deště. Exkurzi lze hodnotit jako velmi pěknou, a to i pro některé vzácnější nálezy (namátkou *Aloina rigida*, *Weissia brachycarpa*, *Dimelaena oreina*).

zs

- x -

Lichenologická expedice Sardinia 1989, pořádaná ve dnech 27.8. až 8.9.1989 italskou lichenologickou společností, pokračovala v lichenologickém průzkumu tohoto ostrova a navázala tak na I. expedici, jež se uskutečnila v rámci předkongresové exkurze Mezinárodního bryologického kongresu v r. 1987. Obou exkurzí se zúčastnil na pozvání Italské lichenologické společnosti A. Vězda. Vedle bohatého materiálu ke studiu přivezl materiál 32 vzácných druhů pro exsiccát *Lichenes selecti exsiccati*. Výsledky expedice budou publikovány v doplnku k publikaci "The lichens and foliicolous fungi of Sardinia (Italy)".

A. Vězda

Mapování lišejníků probíhající v několika evropských zemích je nejen v různém stupni vývoje, ale používá často i jilišnou metodiku. Jednotlivé národní projekty jsou nejčastěji založeny na síťovém mapování a používají síť založenou buď na zeměpisných souřadnicích nebo síť o konstantní velikosti polí (1x1 km nebo 10x10 km). Rozdílná metodika je překážkou vzájemnému srovnání a propojení získaných výsledků. Překlenout tento hlavní problém bylo nejdůležitějším cílem pracovního setkání 37 lichenologů z 18 zemí, které na 22.-24. září 1989 svolal do Stuttgartu Dr. V. Wirth. Symposium Mapping of lichens in Europe se uskutečnilo v nové moderní a velmi účelně vybavené budově Státního přírodovědeckého muzea s finanční podporou Spolkového ministerstva životního prostředí, ochrany přírody a bezpečnosti jaderných reaktorů. Náplň tvořily referáty jednotlivých účastníků o účelu, metodice a stavu rozpracovanosti národních projektů. V závěrečné diskusi se přítomní shodli na rozšíření mapování po celém evropském území s jednotnou metodikou využívající síť UTM (velikost čtverců 50x50 km používaná pro Atlas Flora Europaea). Byl vytvořen předběžný výbor pod vedením R. Moterga (Uppsala) a V. Wirtha (Stuttgart), jehož členy jsou reprezentanti jednotlivých účastnických zemí (za ČSSR I. Pišút). Bude vypracován seznam druhů, jež budou mapovány přednostně. Další schůzka se uskuteční v rámci IV. Mezinárodního mykologického kongresu v Regensburgu na přelomu srpna a září 1990. Na závěr se uskutečnila jednodenní exkurze do pohoří Schwäbische Alb. V. Wirthovi náleží dík všech účastníků za skvělou organizaci a zejména za myšlenku a realizování této nesmírně záslužné akce; rovněž tak sponzorovi setkání, který umožní také vydání sborníku referátů. Z Československa se konference zúčastnili I. Pišút a J. Liška. Pro mnohé účastníky byl pokročilý stav mapování epifytických lišejníků v ČSSR překvapením - a to o to větším,

že je více méně polosoukromým projektem bez zájmu a odezvy u našich vědeckých institucí. Pro oba účastníky to bylo určitý podnět k účinnému a stimulem pro další práci.

j1

Ve dnech překrásného počasí 20.-22.října 1989 se konalo pracovní setkání východoněmeckých lichenologů v hornolužickém Cunewalde poblíž města Lößau. Akci organizoval P.Scholz pod patronací organizace Kulturbund DDR. Téměř dvě desítky především mladých účastníků podnikly dvě exkurze do okolí. Večerní program byl věnován přednáškám. Akce se zúčastnili také I.Pišút a J.Liška. Věříme, že tento první kontakt bude zárodkem další spolupráce.

j-

o x o x o x o x o x o x o

PRŮBĚH

Spolupráce mezi československými a polskými mechaři probíhala v současné době hlavně mezi BÚ ČSAV a bryo-lichenologickou laboratoří Botanického ústavu Polské akademie věd v Krakově. Proto studijní pobyt v Krakově je prvním krokem k navázání užších kontaktů mezi pracovníky obou institucí (PAN Krakov a Moravské muzeum Brno). Ve dnech 16.-23.8.1989 jsem měl možnost pracovat u vedoucího laboratoře Dr. Ryszarda Ochryry. Publikáční činnost Dr. Ochryry je velmi pestrá a bohatá. Od roku 1974 publikoval již 214 prací (včetně recenzí), převážně taxonomického a fytogeografického charakteru. V ústavu rovněž pracuje žena Dr.Ochryry Halina, která zpracovává rozšíření reliktních mechů na území Polska (v současné době dokončovala studium druhů r. Racomitrium). Během svého pobytu jsem revidoval herbářové doklady ze dvou největších bryologických herbářů v Polsku (KRAM-Krakov a POZG-Poznaň). Výsledky budou po dokončení publikovány v Atlasu rozšíření polských mechů. Koncept celé práce (atlasu) spočívá v publikování síťových map spolu se seznamem lokalit. Pobyt byl oboustranným přínosem a bylo by dobré, kdyby naše spolupráce v budoucnu nadále pokračovala.

Ivan Novotný

Bryologicko-lichenologická sekce ČSBS uspořádá v rámci společných oslav stoletého výročí narození prof. J.Suzy a šedesátiletého výročí narození A.Oborného ve dnech 4.-8.6.1990 v Třebíči III. bryologicko-lichenologické dny. Rámcový program: 4.6. příjezd, 5.6. přednášky k oběma jubilejím, návštěva hrobu J.Suzy, 6.6. bryologické a lichenologické přednášky, 7.6. exkurze, 8.6.odjezd. Noci v omezeném počtu (60) jsou zajištěny v hotelu v Třebíči. Předložte přihlášky k účasti budou závčas rozeslány členům sekce.

Valentin Pospíšil

Recenze

D.Aichele, H.-W.Schwegler: Unsere Moos- und Farnpflanzen. Franckh'sche Verlagshandlung, W.Keller Co., Stuttgart 1984, 378 p., 48,-DM.

Kniha vytištěná v Československu a vydaná v NSR je názorná a srozumitelnou publikací pro zájemce o mechorosty a kapradnolisty. Lze ji rozdělit na několik částí: 1. odborné leč srozumitelné pojednání o stavbě těla, rozmnožování a vývoji mechorostů a kapradnolistů, doplněné perokresbami a barevnými fotografiemi, 2. určovací klíč, 3. popisy druhů s barevnými fotografickými snímky. Exemplář, který se mi dostal do ruky, je 9. vydáním této knihy. Svým obsahem i formou plně postačuje k základní orientaci při poznávání těchto dvou skupin rostlin.

Kateřina Havránková